

Особливості формування особистісної фізичної культури студентів

Сутула В.О.¹, Шутеев В.В.¹, Ковальов В.Г.², Бондар Т.С.³

Харківська державна академія фізичної культури¹

Курський державний університет²

Харківська гуманітарно-педагогічна академія³

Анотація:

Проаналізовані особливості формування особистісної фізичної культури у студентів різних вищих навчальних закладів. В експерименті приймали участь 748 студентів. Показано, що найбільш значущим фактором особистісної фізичної культури студентської молоді є ведення здорового фізично активного способу життя та ставлення до свого тіла як до цінності. Підтверджено, що для студентів вишів фізкультурного профілю основними мотиваційними чинниками занять фізкультурно-спортивною діяльністю є бажання підвищити фізичну підготовленість, досягти спортивних успіхів. Для студентів непрофільних спеціальностей – оптимізувати вагу та покращити статуру. Доведено, що основним фактором, який заважає студентам займатися фізкультурно-спортивною діяльністю є відсутність вільного часу. Показано, що лише 21,2% студентів непрофільних спеціальностей вважають свій руховий режим достатнім для нормальної життєдіяльності та збереження здоров'я.

Сутула В.А., Шутеев В.В., Ковалев В.Г., Бондарь Т.С. Особенности формирования личностной физической культуры студентов. Проанализированы особенности формирования личностной физической культуры у студентов различных вузов. В эксперименте принимали участие 748 студентов. Показано, что наиболее значимым фактором личностной физической культуры студенческой молодежи является ведение здорового физически активного образа жизни и отношения к своему телу как к ценности. Подтверждено, что для студентов вузов физкультурного профиля основными мотивационными факторами занятий физкультурно-спортивной деятельностью является желание повысить физическую подготовленность, достичь спортивных успехов. Для студентов непрофильных специальностей – оптимизировать вес и улучшить фигуру. Доказано, что основным фактором, который мешает студентам заниматься физкультурно-спортивной деятельностью является отсутствие свободного времени. Показано, что только 21,2% студентов непрофильных специальностей считают свой двигательный режим достаточным для нормальной жизнедеятельности и сохранения здоровья.

Sutula V.A., Shuteev V.V., Kovalev V.G., Bondar T.S. Features of formation of personal physical education of students. The peculiarities of formation of personal physical training of students from various universities. The experiment was attended by 748 students. It is shown that the most significant factor in personal physical training of students is to conduct a healthy physically active lifestyle and relationship to the body as a value. It is confirmed that for students of physical culture the main motivational factors for physical culture and sports activities is the desire to improve physical fitness, achieve sporting success. For students of non-core specialties – to optimize the weight and improve the shape. It is proved that the main obstacle to employment physical and sports activities of the students is the lack of free time. It is shown that only 21.2% of students believe their non-core specialties: motor sufficient for normal life and preservation of health.

Ключові слова:

особистість, мотивація, фізична культура, спортивна діяльність, руховий режим.

личность, мотивация, физическая культура, спортивная деятельность, двигательный режим.

personality, motivation, physical education, sports activities, driving mode.

Вступ.

Останніми роками в Україні значна увага приділяється розвитку національної системи фізичного виховання студентів, що відображено у Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фізичну культуру і спорт» та в Концепції національного виховання студентської молоді. Означені документи визначають стратегію розвитку системи фізичного виховання студентської молоді, реалізація якої повинна забезпечити формування у молоді світоглядних позицій та ціннісних орієнтацій, виховати у них відповідальне ставлення до власного здоров'я, до здорового способу життя, створити умови для їх повноцінного фізичного та духовного розвитку [Концепція національного виховання студентської молоді. Додаток до рішення колегії МОН від 25 червня 2009 р. протокол № 7/2-4, 3].

Практична ж організація навчально-виховного процесу з фізичного виховання та масового спорту у вищих навчальних закладах регламентується відповідним Положенням [Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України 11.01.2006 N 4. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10

березня 2006 р. за N 249/12123]. Незважаючи на значну увагу до проблеми фізичного виховання студентської молоді, необхідно констатувати, що на даний час навчальні заняття з фізичного виховання у вищих навчальних закладах забезпечують загальнодобову потребу студентів у руховій активності лише на 25-30 % [1]. Рівень фізичної підготовленості більше ніж у 50 % молодих людей, які навчаються у вищих навчальних закладах України, не відповідає навіть середньому рівню відповідного державного стандарту [2, 6]. У цілому ж рівень соматичного здоров'я студентської молоді характеризується як «середній» і «нижче середнього». Означені проблеми стимулюють науковий пошук ефективних форм, засобів, методів та підходів до організації навчально-виховного процесу у сфері фізичного виховання студентської молоді (Т.Круцевич, В.Видрін, А.Лотоненко, Л.Лубишева, В.Бальсевич, В.Сутула, В.Столяров та ін.). Незважаючи на широкий спектр досліджень поставленої проблеми в системі фізичного виховання студентської молоді, до цього часу усе ще залишається пріоритетним виховання тілесної культури [4, 8-10] у той час, як, власне, фізичне виховання, яке спрямоване на залучення студентів вишів до цінностей фізичної культури через формування у них особистісної фізичної культури, усе ще не знайшло належної практичної реалізації. Проведені В.Сутулою [5, 7] теоретичні дослідження означеної проблеми до-

зволіли виділити ряд базових ознак, які визначають структуру фізичної культури особистості. Метою ж даного дослідження є з'ясування практичного сприйняття цих ознак студентською молоддю яка навчається у вишах різного профілю.

Робота виконана в рамках реалізації комплексного наукового проекту «Теоретико-методологічні засади формування особистісної фізичної культури у дітей і молоді як основи їх здоров'я» (номер Державної реєстрації 0113U001205).

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Мета дослідження – з'ясувати практичне сприйняття базових ознак фізичної культури особистості студентською молоддю, яка навчається у вишах різного профілю.

Завдання дослідження:

- 1) Дослідити особливості розуміння студентами різних вишів сутності фізичної культури особистості.
- 2) Визначити мотиваційні чинники які спонукають студентів до фізкультурно-спортивної діяльності.
- 3) З'ясувати витрати часу студентів на навчальні заняття у виші та на фізкультурно-спортивну діяльність.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань було проведено спеціальне соціологічне дослідження. У ньому приймали участь студенти Харківської державної академії фізичної культури (ХДАФК) (n=236), Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (1 – факультет фізичного виховання n=196, 2 – факультет дошкільної та корекційної освіти n=138) та Федерального державного бюджетного освітнього закладу вищої професійної освіти «Курський державний університет» (факультет економіки і менеджменту n=178). У ході дослідження використовувалась анкета змішаного типу. В її основу була покладена анкета, оприлюднена Л.Лубишевою у навчальному посібнику «Соціологія фізичної культури і спорту» (2001).

Результати дослідження.

Результати дослідження сприйняття студентами сутності фізичної культури особистості представлені в табл. 1.

Вони свідчать про те, що студенти різних вишів серед базових ознак фізичної культури особистості виділяють, як найбільш значиму, «ведення здорового способу життя та систематичне заняття фізичними вправами з метою фізичного самовдосконалення» (табл. 1, а). У середньому по усій вибірці цій ознаці віддали перевагу 52,1% студентів. Відмічений фактор найбільш вагомий для студентів КДУ, що відмітили 70,0% респондентів. Його значення дещо менше для студентів ХГПА (факультет фізичного виховання – 53,0%, факультет дошкільної та корекційної освіти – 50,0%) та суттєво менше для студентів ХДАФК (35,5%). Звертає увагу на себе той факт, що достатньо багато студентів ХДАФК (31,0%) та факультету фізичного виховання ХГПА (18,0%) серед пріоритетних ознак фізичної культури особистості виділили «ставлення до свого тіла як до цінності, що визначає турботу про підтримку в нормі свого фізичного стану». У середовищі студентів, які

навчаються на факультеті економіки і менеджменту КДУ та на факультеті дошкільної та корекційної освіти ХГПА, цій ознаці надається значно менше значення, відповідно, 5,0% і 9,0%.

Заняття спортом, як ознаку фізичної культури особистості (третя у рейтингу, середнє по усій вибірці 15,5%), відмітили в більшій мірі студенти ХГПА які навчаються на факультеті дошкільної та корекційної освіти (23,0%). Для студентів інших спеціалізацій цей фактор є менш значущим, йому віддали перевагу від 10,0% до 15,0% опитаних студентів різних вишів.

В умовному студентському рейтингу четверта по значимості ознака, яка характеризує фізичну культуру особистості, пов'язана з «володінням людиною необхідними вміннями і навичками та використання їх для вирішення особисто значущих завдань щодо поліпшення власного здоров'я і фізичного вдосконалення». У середньому по усій вибірці її відмітили, як важливу, 8,7% від загальної кількості опитаних студентів. Найбільш значима ця ознака для студентів ХДАФК – 12,5%, а найменш значима для студентів факультету фізичного виховання ХГПА – 6,0%. На думку опитаних студентів відсутність шкідливих звичок не являється визначальною характеристикою фізичної культури особистості (табл. 1, д). Своєрідний рейтинг базових ознак фізичної культури особистості, визначений через призму їх значимості для студентів, завершують дві ознаки, що розкривають особливості реалізації людиною «ідеалів, норм, зразків поведінки, сформованих під впливом фізичної культури» (його відмітили лише студенти ХДАФК) та її «готовність допомогти іншим людям в їх оздоровленні і фізичному вдосконаленні» (0,0%).

Вище викладене ставить питання щодо мотиваційних чинників, які обумовлюють фізкультурно-спортивну діяльність студентів вишів. Результати такого дослідження представлені в табл. 2. Вони свідчать про те, що найбільш значущим мотивом який спонукає студентів до фізкультурно-спортивної діяльності є «бажання підвищити фізичну підготовленість». Цьому фактору віддали перевагу у середньому по усій вибірці 37,1% респондентів, з яких 22,5% студентів КДУ, 29,0% студентів ХДАФК, 61,0% студентів факультету фізичного виховання ХГПА та 36,0% студентів факультету дошкільної та корекційної освіти ХГПА. Звертає на себе увагу той факт, що для студентів КДУ (47,5%) та студентів факультету дошкільної та корекційної освіти ХГПА (41,0%) більш значущим, у порівнянні з попереднім, є «оптимізація ваги та покращення статури». У той час як для 38,0% студентів ХДАФК – досягти спортивних успіхів. Залік з дисципліни фізичне виховання, як фактор мотивуючий студентську молодь до фізкультурно-спортивної діяльності, важливий лише для 10,0% студентів КДУ та 5,0% студентів факультету дошкільної та корекційної освіти ХГПА. Слід також відмітити, що для більшості студентів, які приймали участь у дослідженні, можливість «зняти втому і підвищити працездатність» не мотивує їх до занять фізичними вправами.

Таблиця 1

Розуміння студентами вишів сутності фізичної культури особистості

Вищий навчальний заклад	КДУ	ХДАФК	ХГПА (1)	ХГПА (2)	Середнє значення по усій вибірці (%)	
Запитання та варіанти відповідей		Виражені у % узагальнені результати відповідей				
На Ваш погляд особистісна фізична культура людини найбільш повно проявляється в тому, що вона:						
а	веде здоровий спосіб життя та систематично займається фізичними вправами з метою фізичного самовдосконалення	70,0	35,5	53,0	50,0	52,1
б	ставитися до свого тіла як до цінності та турбується про підтримання в нормі свого фізичного стану	5,0	31,0	18,0	9,0	15,7
в	займається спортом	10	15,0	14,0	23,0	15,5
г	володіє необхідними вміннями і навичками та використовує їх для вирішення особисто значущих завдань щодо поліпшення власного здоров'я і фізичного вдосконалення	7,5	12,5	6,0	9,0	8,7
д	немає шкідливих звичок	7,5	0,0	9,0	9,0	6,4
е	реалізує на практиці ідеали, норми, зразки поведінки, сформовані під впливом фізичної культури	0,0	6,0	0,0	0,0	1,5
ж	готова допомогти іншим людям в їх оздоровленні і фізичному вдосконаленні	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Таблиця 2

Мотиваційні чинники які обумовлюють фізкультурно-спортивну діяльність студентів вишів

Вищий навчальний заклад	КДУ	ХДАФК	ГПА (1)	ГПА (2)	Середнє значення по усій вибірці (%)	
Запитання та варіанти відповідей		Виражені у % узагальнені результати відповідей				
1. Що спонукає Вас займатися фізкультурно-спортивною діяльністю:						
а	Бажання підвищити фізичну підготовленість	22,5	29,0	61,0	36,0	37,1
б	Оптимізувати вагу, покращити статуру	47,5	12,5	21,0	41,0	30,5
в	Досягти спортивних успіхів	0,0	38,0	3,0	0,0	10,2
г	Виховати волю, характер, цілеспрямованість	0,0	6,0	12,0	9,0	6,7
д	Вчасно отримати залік з фізичного виховання	10,0	0,0	0,0	5,0	3,7
е	Виховати культуру рухів	2,5	4,2	0,0	4,5	2,8
ж	Зняти втому і підвищити працездатність	5,0	4,0	0,0	0,0	2,3
з	Не визначився	7,5	2,1	3,0	4,5	4,3
2. Що заважає Вам займатися фізкультурно-спортивною діяльністю?						
а	Відсутність вільного часу	60,0	31,0	35,0	45,0	42,7
б	Ніхто не залучає до фізкультурно-спортивної діяльності	7,5	4,2	9,0	19,0	9,9
б	У виші немає секції з улюбленого виду спорту	5,0	6,2	15,0	0,0	6,5
в	Не вистачає знань для самостійних занять	5,0	2,1	6,0	4,5	4,4
г	Відсутність інвентарю	5,0	10,5	0,0	0,0	3,9
д	Не визначився	17,5	46,0	35,0	31,5	32,5

Результати проведеного дослідження (табл. 2) свідчать про те, що відсутність вільного часу являється домінуючим фактором який перешкоджає студентам, на їх думку, займатися фізкультурно-спортивною діяльністю. На цей фактор звернули увагу 60,0% студентів КДУ, 31,0% студентів ХДАФК, 35,5% студентів факультету фізичного виховання ХГПА та 45,0% студентів, які навчаються на факультеті дошкільної та корекційної освіти ХГПА. Цей висновок підтверджується певною мірою даними які свідчать про те, що протягом доби на навчальні заняття у виші та на самопідготовку 37,5% студентів (середній результат по усій вибірці) витрачають в середньому від трьох до п'яти годин, а 62,5% більше шести годин (табл. 3). Це приводить до того, що у більшості студентів (70,8%) вільного часу на добу залишається, виходячи з їх відповідей, всього лише від однієї до чотирьох години (табл. 3). Отже, найбільш значимим чинником, що заважає студентам займатися фізкультурно-спортивною діяльністю є відсутність вільного часу (табл. 2). Значимість інших факторів, які представлені в таблиці 2, у порівнянні з описаним вище суттєво менша. Разом з тим необхідно відмітити, що 10,5% студентів ХДАФК акцентували увагу на тому, що їм заважає займатися фізкультурно-спортивною діяльністю не тільки відсутність вільного часу а й відсутність достатнього інвентарю, у той час як для 15,0% студентів факультету фізичного виховання ХГПА фактор «відсутність секцій з улюбленого виду спорту», а для 19,0% студентів факультету дошкільної та корекційної освіти ХГПА фактор «ніхто не залучає до фізкультурно-спортивної діяльності». Звертає на себе увагу і той факт, що значна частина студентів (32,5% з усієї вибірки) з питанням «що заважає їм займатися фізкультурно-спортивною діяльністю» не визначились (17,5% студентів КДУ, 46,0% студентів ХДАФК, 35,0% студентів факультету

фізичного виховання ХГПА, 31,5% студентів факультету дошкільної та корекційної освіти ХГПА).

Результати дослідження свідчать також про те, що практична реалізація уявлень студентської молоді щодо фізичної культури особистості проявляється у тому, що 45,0% студентів КДУ (?) та 18,0% студентів факультету дошкільної та корекційної освіти ХГПА, як свідчать їх відповіді, займаються фізкультурно-спортивною діяльністю у позаурочний час (табл. 3). Серед студентів ХДАФК та студентів факультету фізичного виховання ХГПА таких значно більше, відповідно, 75,0% і 76,0%, що цілком закономірно. Більшість студентів КДУ (67,5%) та студентів факультету дошкільної та корекційної освіти ХГПА (77,0%) на фізкультурно-спортивну діяльність витрачають від однієї до трьох годин на тиждень, у той час як 69,0% студентів ХДАФК і 73,0% студентів факультету фізичного виховання ХГПА – більше чотирьох годин. 79,0% студентів ХДАФК та 60,0% студентів факультету фізичного виховання ХГПА вважають свій режим рухової активності достатнім для нормальної життєдіяльності та збереження здоров'я. Серед студентів КДУ таких 42,5%, а серед студентів факультету дошкільної та корекційної освіти ХГПА – 36,0%.

Висновки.

1. Результати проведеного аналізу свідчать про розуміння студентською молоддю того, що базовою ознакою фізичної культури особистості є «ведення здорового способу життя та систематичне використання фізичних вправ з метою фізичного самовдосконалення». Вплив специфіки обраної професії проявляється в тому, що значна частина студентів ХДАФК (31,0%) та факультету фізичного виховання ХГПА (18,0%) серед пріоритетних ознак фізичної культури особистості, як значиму, виділили також «ставлення до свого тіла

Таблиця 3

Витрати часу студентів на різні види діяльності

№ з/п	Вищий навчальний заклад		КДУ	ХДАФК	ГПА (1)	ГПА (2)	Середнє значення по усій вибірці (%)
	Запитання та варіанти відповідей						
1	Ваші витрати часу протягом доби на навчальні заняття у виші і самопідготовку:						
	а	3-5 годин	40,0	44,0	30,0	36,0	37,5
	б	6 годин і більше	60,0	56,0	70,0	64,0	62,5
2	Ваш бюджет вільного часу на добу:						
	а	1-4 години	57,5	73,0	67,0	86,0	70,8
	б	5-6 годин і більше	42,5	27,0	33,0	14,0	29,1
3	Чи займаєтесь Ви фізкультурно-спортивною діяльністю у позанавчальний час?						
	а	Так	45,0	75,0	76,0	18,0	53,5
	б	Ні	22,5	4,0	3,0	27,0	14,1
	в	Не регулярно	32,5	21,0	21,0	55,0	32,4
4	Ваші витрати вільного часу на фізкультурно-спортивну діяльність протягом тижня:						
	а	1-3 години	67,5	31,0	27,0	77,0	50,6
	б	4 години і більше	32,5	69,0	73,0	23,0	70,0
5	Чи вважаєте ви, що Ваш руховий режим достатній для нормальної життєдіяльності та збереження здоров'я:						
	а	Так	42,5	79,0	60,0	36,0	54,3
	б	Ні	42,5	10,5	26,0	36,0	28,7
	в	Не визначився	15,0	10,5	14,0	28,0	16,8

як до цінності, що визначає турботу про підтримку у нормі свого фізичного стану».

2. Доведено, що найбільш значущим мотивом який спонукає студентів фізкультурних спеціальностей до фізкультурно-спортивної діяльності є «бажання підвищити фізичну підготовленість» та «досягти спортивних успіхів», у той час як для студентів непрофільних вишів – «бажання підвищити фізичну підготовленість» та «оптимізувати вагу і покращити статуру».
3. Установлено, що відсутність вільного часу являється визначальним фактором, який заважає студентам повноцінно займатися фізкультурно-спортивною діяльністю. Цей фактор в більшій мірі значущий для студентів не фізкультурних спеціальностей.
4. Результати дослідження підтверджують той факт, що в системі фізичного виховання студентської молоді пріоритетним є виховання у них тілесної

культури. У той час, як формування у майбутніх спеціалістів культуротворчої компетенції та світоглядних позицій, через призму залучення їх до цінностей фізичної культури, є другорядним. Такий висновок витікає з того факту, що дві ознаки фізичної культури особистості, а саме, як людина на практиці «реалізує ідеали, норми, зразки поведінки, сформовані під впливом фізичної культури» та її «готовність допомогти іншим людям в їх оздоровленні і фізичному вдосконаленні», які розкривають гуманістичну людинотворчу сутність фізичної культури, відмітили як значимі лише 1,5% респондентів (студенти ХДАФК).

У подальших перспективах планується більш детально дослідити особливості ставлення студентів різних вишів до проблеми здорового фізично активного способу життя.

Література:

1. Виленский М.Я. Физическая культура и здоровый образ жизни студента : учеб. пособ. / М.Я. Виленский, А.Г. Горшков. – М., КНОРУС. – 2012. – 240 с.
2. Власов Г.В. Формування здорового способу життя студентів вищих медичних навчальних закладів. – Донецьк. – 2013. – 155 с.
3. Круцевич Т.Ю. Формування ціннісних категорій особистої фізичної культури студентів у системі вищої освіти / Т.Ю. Круцевич, О.Ю. Марченко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту, 2009. – № 2. – С. 78-81.
4. Лотоненко А.В. Культура физическая и здоровье: Монография / А.В. Лотоненко, Г.Р. Гостев, С.Р. Гостев, О.А. Григорьев. – М., «Еврошкола». – 2008. – 450 с.
5. Сутула В.О. Базові ознаки фізичної культури особистості / В.О. Сутула // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: Збірник наукових праць / гол. редактор Г.П. Шевченко. – Вип. 6 (53). – Луганськ, Вид-во СНУ ім. В. Даля. – 2012. – С. 186–192.
6. Edwards D.J., Edwards S.D., Basson C.J. Psychological Well – Being and Physical Self-Esteem in Sport and Exercise // *International Journal of Mental Health Promotion*, 2004. – vol. 6(1). – pp. 25–32.
7. McCullagh P., Wilson G. Psychology of Physical Activity: What Should Students Know? // *Quest*, 2007. – vol. 59(1). – pp. 42–54.
8. Brown J., Busfield R., O’Shea A., Sibthorpe J. School ethos and personal, social, health education. *Pastoral Care in Education*. 2011, vol.29(2), pp. 117–131. doi:10.1080/02643944.2011.573491.
9. Macleod G., Cebula K.R. Experiences of disabled students in initial teacher education. *Cambridge Journal of Education*. 2009, vol.39(4), pp. 457–472. doi:10.1080/03057640903352465.
10. Mead N. The Provision for Personal, Social, Health Education (PSHE) and Citizenship in School-based Elements of Primary Initial Teacher Education. *Pastoral Care in Education*. 2004, vol.22(2), pp. 19–26. doi:10.1111/j.0264-3944.2004.00259.x.

References:

1. Vilenskij M.Ia., Gorshkov A.G. *Fizicheskaia kul'tura i zdorovyj obraz zhizni studenta* [Physical education and healthy lifestyle of student], Moscow, KNORUS, 2012, 240 p.
2. Vlasov G.V. *Formuvannia zdorovogo sposobu zhittia studentiv vishchikh medichnikh navchal'nikh zakladiv* [Health promotion students in higher education], Donetsk, 2013, 155 p.
3. Krucevich T.Iu., Marchenko O.Iu. *Teoriia i metodika fizichnogo vikhovannia i sportu* [Theory and methods of physical education and sport], 2009, vol.2, pp. 78-81.
4. Lotonenko A.V., Gostev G.R., Gostev S.R., Grigor'ev O.A. *Kul'tura fizicheskaia i zdorov'e* [Physical culture and health], Moscow, Euroschool, 2008, 450 p.
5. Sutula V.O. *Dukhovnist' osobistosti: metodologiya, teoriia i praktika* [Spiritual personality: methodology, theory and practice], 2012, vol. 6 (53), pp. 186–192.
6. Edwards D.J., Edwards S.D., Basson C.J. Psychological Well – Being and Physical Self-Esteem in Sport and Exercise. *International Journal of Mental Health Promotion*, 2004, vol. 6(1), pp. 25–32.
7. McCullagh P., Wilson G. Psychology of Physical Activity: What Should Students Know? *Quest*, 2007, vol. 59(1), pp. 42–54.
8. Brown J., Busfield R., O’Shea A., Sibthorpe J. School ethos and personal, social, health education. *Pastoral Care in Education*. 2011, vol.29(2), pp. 117–131. doi:10.1080/02643944.2011.573491.
9. Macleod G., Cebula K.R. Experiences of disabled students in initial teacher education. *Cambridge Journal of Education*. 2009, vol.39(4), pp. 457–472. doi:10.1080/03057640903352465.
10. Mead N. The Provision for Personal, Social, Health Education (PSHE) and Citizenship in School-based Elements of Primary Initial Teacher Education. *Pastoral Care in Education*. 2004, vol.22(2), pp. 19–26. doi:10.1111/j.0264-3944.2004.00259.x.

Информация об авторах:

Сутула Василий Афанасьевич: vasilijstutula@mail.ru; Харьковская государственная академия физической культуры; ул. Клочковская 99, г. Харьков, 61022, Украина.

Шутеев Вячеслав Вадимович: vasilijstutula@mail.ru; Харьковская государственная академия физической культуры; ул. Клочковская 99, г. Харьков, 61022, Украина.

Ковалев Валерий Григорьевич: vasilijstutula@mail.ru; Курский государственный университет; ул. Радищева, 33, Курск, Курская область, 305000, Россия.

Бондарь Тарас Сергеевич: hgpi@kharkov.com; Харьковская гуманитарно – педагогическая академия; пер. Ш.Руставели 7, г. Харьков, 61000, Украина.

Цитуйте эту статью как: Сутула В.О., Шутеев В.В., Ковалев В.Г., Бондар Т.С. Особливості формування особистісної фізичної культури студентів // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 8 – С. 107-112. doi:10.6084/m9.figshare.747480

Электронная версия этой статьи является полной и может быть найдена на сайте: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive.html>

Это статья Открытого Доступа распространяется под терминами Creative Commons Attribution License, которая разрешает неограниченное использование, распространение и копирование любыми средствами, обеспечивающими должное цитирование этой оригинальной статьи (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ru>).

Дата поступления в редакцию: 13.06.2013 г.
Опубликовано: 30.08.2013 г.

Information about the authors:

Sutula V.A.: vasilijstutula@mail.ru; Kharkov State Academy of Physical Culture; Klochkovskaya str. 99, Kharkov, 61022, Ukraine.

Shuteev V.V.: vasilijstutula@mail.ru; Kharkov State Academy of Physical Culture; Klochkovskaya str. 99, Kharkov, 61022, Ukraine.

Kovalev V.G.: vasilijstutula@mail.ru; Kursk State University; Radishcheva str, 33, Kursk, Kursk region, 305000, Russia.

Bondar T.S.: hgpi@kharkov.com; Kharkov Humanitarian Pedagogical Academy; Sh.Rustaveli alley 7, Kharkov, 61000, Ukraine.

Cite this article as: Sutula V.A., Shuteev V.V., Kovalev V.G., Bondar T.S. Features of formation of personal physical education of students. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2013, vol.8, pp. 107-112. doi:10.6084/m9.figshare.747480

The electronic version of this article is the complete one and can be found online at: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive-e.html>

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.en>).

Received: 13.06.2013
Published: 30.08.2013